

گزارش تحلیلی فیش و احکام حقوقی دانشجومعلم

نگاهی بر جزئیات کسورات و پرداخت ها

تهیه و تنظیم :

معاونت گفتمان سازی و مطالبه گری

بسیج دانشجویی پردیس نسیم دانشگاه فرهنگیان استان تهران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش تحلیلی فیش و احکام حقوقی دانشجومعلم

■ بیان مسئله :

یکی از اساسی ترین دغدغه های بدنه دانشجومعلم، شفاف سازی سرنوشت کسورات و تبیین بند ها و موارد درج شده در فیش های حقوقی و احکام است که به نظر میرسد نیازمند بیان ساده تر و ایجاد بستری مناسب جهت فهم بهتر دانشجویان و ابهام زدایی از این مسئله است چرا که آگاهی از مقصد این مبالغ و نحوه محاسبه کسورات ذیل حقوق یک دانشجو معلم تعریف شده و باید شفاف تر به آن پرداخته شود .

■ قوانین مرتبط با حقوق و مزایا در دستگاه های دولتی :

۱. قانون مدیریت خدمات کشوری (بنا بود همه کشور و همه حقوق بگیران دولت تابع این قانون باشند که متأسفانه این اتفاق نیفتاد).

۲. آیین نامه اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و مراکز علمی پژوهشی سازوکاری متفاوت از قانون مدیریت خدمات کشوری دارند . علاوه بر آن در نظام دولتی ما، مجلس، شورای نگهبان و وزارت نفت نظام پرداخت مستقل دارند. وزارت بهداشت و وزارت علوم تابع آیین نامه استخدامی اعضای هیئت علمی هستند و نظام پرداختشان متفاوت و مستقل است و بسیاری از دستگاه ها با استدلال های مختلف و مجوزهای مختلفی که گرفتند، نظام پرداختی شان را از قانون مجزا کردند و همه این ها به شکلی عمل کردند که یک افزایش حقوق و تفاوت دریافتی ۳۰ الی ۳۰۰ درصدی نسبت به قانون مدیریت و دستگاه های تابعه این قانون پیدا کردند. یعنی یک فردی که در یک دستگاه دیگری غیر از تابع قانون مدیریت خدمات کشوری کار میکند، ممکن است حقوقش ۷ برابر یک فردی باشد که از بابت مدرک تحصیلی و سابقه و ماهیت شغلی یکسان باشند؛ ولی به این دلیل که یکی در وزارت خانه مثلا علوم و دیگری در آموزش و پرورش کار می کند یک تفاوت فاحشی در تخصیص مزایا دارند .

ایده و مطالبه اصلاح نظام پرداخت ها و توزیع عادلانه حقوق میان تمامی دستگاه های دولتی، از اینجا سرچشمه میگیرد .

• پرداخت ها:

اولین موردی که پرداخت به آن در اولویت قرار دارد ، بحث طبقه شغلی است .

طبقه شغلی:

طبقه شغلی بر اساس مدرک تحصیلی و سنوات خدمتی به اضافه طبقات تشویقی محاسبه می شود.

طبقه مدرک	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
ابتدایی		بدو وزون	۶	۱۲	۱۸	۲۴	اعداد به سال می باشد.							
سیکل		بدو وزون	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	اعداد به سال می باشد.						
دیپلم			بدو وزون	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	اعداد به سال می باشد.					
فوق دیپلم				بدو وزون	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	اعداد به سال می باشد.				
لیسانس					بدو وزون	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	اعداد به سال می باشد.		
فوق لیسانس						بدو وزون	۴	۸	۱۲	۱۶	۱۸	۲۴	اعداد به سال می باشد.	
دکترای حرفه ای							بدو وزون	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	"
دکترای تخصصی								بدو وزون	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴

مدرک تحصیلی معلمان، یکی از اساسی ترین معیارها جهت محاسبه طبقه شغلی است . به طوری که طبقه ورودی معلمی که با مدرک دیپلم به استخدام آموزش و پرورش در می آید ۳ خواهد بود و هر ۵ سال، یک طبقه به طبقه شغلی اش افزوده میشود . به همین ترتیب و مطابق جدول، ورودی با مدرک لیسانس دارای طبقه شغلی ۵، با فوق لیسانس ۶، دکترای حرفه ای ۷ و دکترای تخصصی ۸ است. طبیعی است برای کسی که با مدرک لیسانس ۳۰ سال خدمت میکند، حداکثر طبقه شغلی که میتواند

بدست بیاورد، ۱۲ است مگر اینکه طبقه شغلی تشویقی بگیرد که در ازای خدمت در مناطق محروم و سایر اتفاقاتی که امتیازات خاص به همراه دارد، طبقه شغلی تشویقی منظور میشود. در این پژوهش، سعی بر آن شده است تا مشخصاً امتیازات درج شده در حکم یک دانشجو معلمی که با مدرک دیپلم به استخدام آموزش و پرورش در آمده است بررسی شود لذا طبقه شغلی با استناد به این مطلب، ۳ خواهد بود. (اگر با دارا بودن شرایط مذکور، طبقه شغلی شما در حکمتان، ۲ لحاظ شده است، در بخش کارگزینی اداره محل خدمتان میتوانید پیگیر اصلاح آن باشید).

• به ازای هر طبقه شغلی، یک امتیازی تعریف میشود؛ این امتیاز منوط به چیست؟

منوط به جدول حق شغل است که یک ستون خاص در حکم به آن تعلق گرفته است. مطابق با جدول حق شغل که در یکی از بخشنامه های ذیل قانون مدیریت خدمات کشوری قید شده است، امتیاز اولیه شما با لحاظ طبقه شغلی ۳، ۲۸۰۰ امتیاز خواهد بود. حال اگر ۵۰ درصد این مبلغ را نیز طبق قانون^۱ به آن بیفزاییم، امتیازی معادل ۴۲۰۰ در بخش حق شغل باید به شما تعلق گرفته باشد و اگر طبقه شغلی، ۲ لحاظ شده باشد، امتیاز اولیه شما ۲۶۰۰ و با اعمال ۵۰ درصد افزایش، امتیاز حق شغل شما به ۳۹۰۰ خواهد رسید.

در حکم، علاوه بر حق شغل، حق شاغل هم تعریف میشود و به مثابه حق شغل، یکی از معیارهای اساسی تخصیص امتیاز به آن، مدرک تحصیلی است.

در احکام دانشجو معلمان، غالباً برای حق شاغل ۱۸۰۰ امتیاز لحاظ میشود که ۱۷۰۰ امتیاز آن به سبب مدرک تحصیلی و ۱۰۰ امتیاز به دوره ها یا کلاس های ضمن خدمت و امثالهم تعلق دارد. (هر یک ساعت از دوره ی آموزشی، مصوب نیم امتیاز محسوب میگردد. به عبارتی دیگر کسی که دویست ساعت دوره دیده باشد، صد امتیاز به او تعلق میگیرد.)

^۱ بخشنامه افزایش ۵۰ درصد حقوق و امتیازات فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری (بخشنامه شماره ۶۹۶۴۸۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۳۰ سازمان برنامه و بودجه کشور)

ضرب حقوق (سال):^۲

ضرب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۰- از جمله کارمندان وزارت اطلاعات و شاغلین پست‌های سیاسی وزارت امور خارجه برای سال ۱۴۰۰ به میزان سه هزار و چهل و هشت (۳۰۴۸) ریال تعیین می‌شود. این بدان معناست که شما باید امتیازات دریافتی از حق شغل و حق شاغل خود را در این ضربی که سالیانه مصوب می‌شود، ضرب کنید و مبالغ حاصله از این امتیازات بدست می‌آید. به عنوان نمونه، امتیاز حق شاغل، ۱۸۰۰ است. مادامی که در این ضرب سه هزار و چهل و هشت (۳۰۴۸)، ضرب شود، مبلغ حاصله، ۵,۴۸۶,۴۰۰ ریال خواهد شد.

تفاوت تطبیق:

علاوه بر حق و شغل و حق شاغل، بخش دیگری تحت عنوان تفاوت تطبیق ذیل پرداخت‌ها تعریف می‌شود. با استناد به قانون بودجه سال ۱۴۰۰، تبصره ۱۲ بند الف قسمت سوم^۲ حداقل حقوق در سال ۱۴۰۰، ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان بوده است. لذا با نظر به اینکه مجموع حق شغل و حق شاغل یک دانشجو معلم مبلغی حدود ۱ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان است و با حداقل حقوق مصوب در قانون بودجه ۱۴۰۰، حدود ۱ میلیون و ۷۰۰ هزار تومان فاصله دارد، ذیل قانون تفاوت تطبیق تحت عنوان سایر، این مبلغ را در فیش حقوقی شما لحاظ

^۲ هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۱/۲۵ به پیشنهاد مشترک سازمان‌های برنامه و بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶- و بند (پ) ماده (۲۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۵- و جزءهای (۱)، (۲) و (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، ضرب حقوق (سال) را تصویب کرد.

^۳ پس از اعمال افزایش ضرب ریالی حقوق برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر موضوع جزء (۱) این بند و معادل افزایش ضرب ریالی برای افزایش حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی و پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کارمعی (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد و حکم حقوق بازنشستگان متناسب سنوات خدمت قابل قبول، از سی و پنج میلیون (۳۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.

میکنند تا به هر نحوی این اختلاف را جبران کرده و دریافتی را به ۳ میلیون و پانصد برسانند (البته این مبلغ، بدون در نظر گرفتن کسورات است).

• کسورات:

با استناد به تبصره ماده (۶) قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸، دانشجویان متعهد خدمت، به مثابه سایر دانشجویان دانشگاه های دولتی سراسر کشور تنها در صورت استفاده از امکانات شبانه روزی، خوابگاه ها و وعده های غذایی دانشگاه، ملزمند طبق روال، هزینه ای اندک پرداخت کنند و این هزینه در قالب کسورات از حقوق افراد کسر شود. اما اینکه یک مبلغ مشخصی به صورت ثابت و ماهیانه از تمامی دانشجویان معلمان (ذیل کسورات متعهدین خدمت در فیش حقوقی) کسر شود، نقض صریح قانون است.

با نظر به اینکه هزینه عمومی دانشگاه فرهنگیان در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۹۷۴ میلیارد تومان و هزینه اختصاصی دانشگاه فرهنگیان (اعتبارات حاصل از درآمدهای دانشگاه)، ۱۷۶۸ میلیارد تومان است، پیش بینی میشود در سال جاری، دانشجویان معلمان مکلف اند هر ترم تحصیلی مبلغی حدود ۱۰ میلیون تومان کسورات داشته باشند که به دور از انصاف و خلاف رویکرد دانشگاه های دولتی است.

البته ناگفته نماند که کسورات حقوق دانشجویان معلمان در ایام کرونا و عدم بهره مندی ایشان از امکانات رفاهی دانشگاه، به قوت خود باقی مانده بودند و همچنان سرنوشت این مبالغ در هاله ای از ابهام و مطالبه شفاف سازی این مسئله، جزو اولویت های دغدغه مندان است.

^۴ پرداخت حقوق کارآموزی و حقوق به دانش آموزان و دانشجویان مذکور (متعهد به خدمت) مانع از استفاده آنان از امکانات رفاهی عمومی از قبیل خوابگاه و وام صندوق رفاه و غیره که دانشسراها و مراکز تربیت معلم و آموزشکده های فنی و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و حوزه های علمیه معمولاً در اختیار آنان قرار می دهند نخواهد بود، لکن هزینه های شبانه روزی و هزینه خوابگاه از وجوه پرداختی کسر خواهد شد.

صندوق بازنشستگی (سهم کارمند):

مهم ترین وظیفه این صندوق، انجام کلیه اقدامات لازم به منظور حفظ حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران و متناسب ساختن دریافتی آنان با افزایش هزینه های زندگی است.

وجوه مورد نیاز صندوق برای پرداخت حقوق بازنشستگان و موظفین، عمدتاً از دو محل قابل تامین می باشد:

- وجوه ناشی از کسورات صندوق بازنشستگی سهم کارمند و کارفرما
- وجوه ناشی از سرمایه گذاری های صندوق بازنشستگی کشوری

عمده مصارف وجوه صندوق بازنشستگی مربوط به پرداخت حقوق و مستمری بیش از یک میلیون بازنشسته و وظیفه بگیران آنها می باشد.

صندوق ذخیره فرهنگیان :

این صندوق در سال ۷۴ با هدف بهبود معیشت معلمان و مشارکت ایشان در امور اقتصادی بنیانگذاری شد. حدود ۸۲ درصد از معلمان عضو این صندوق هستند و پس از عضویت، حداکثر تا سقف ۵ درصد از حقوق ماهیانه خود را به این صندوق تزریق می کنند. دولت هم موظف است مبلغی معادل تمام وجوه واریزی از سمت معلمان را به صندوق واریز کند (به صندوق ذخیره فرهنگیان، سود هم تعلق میگیرد که دولت موظف است ما به ازای سود تعلق گرفته هم واریز نماید). پس از بازنشستگی، مجموع این مبالغ برای معلمان قابل برداشت خواهد بود.

اما در ادامه مسیر، استراتژی های صندوق به گونه ای تدوین شد که اجازه میداد صندوق وارد عرصه سرمایه گذاری و فعالیت در امور بانکی، تجاری، مالی و ... شود تا با عمل به این استراتژی ها منافع اقتصادی و رفاهی فرهنگیان به راحتی تامین شود .

■ کلام آخر:

به طور کلی می توان اذعان داشت نحوه تخصیص بودجه به دانشگاه فرهنگیان، وضعیت مطلوبی نداشته و غالب هزینه ها و مخارج دانشگاه از محل درآمد اختصاصی (کسورات دانشجویی) تامین میشود (هیچ دانشگاهی در کشور، به اندازه دانشگاه فرهنگیان درآمد اختصاصی ندارد). چرا که بودجه ای که از سمت دولت به دانشگاه اختصاص میابد (درآمد عمومی) پاسخگوی مخارج تمامی پردیس ها و مراکز سراسر کشور نخواهد بود.

جالب است بدانید که بودجه عمومی دانشگاه تهران، حدود هزار و پانصد میلیارد تومان است اما دانشگاه فرهنگیان که رسالت تربیت معلمان سراسر کشور را به عهده دارد، بودجه اش به هزار میلیارد هم نمیرسد و مجبور است برای تامین مخارجش به افزایش کسورات دانشجویی رو بیاورد.

متأسفانه پرداخت به چنین مسائلی، قسم اعظمی از دغدغه های دانشجو معلمان را به خود اختصاص داده است و از همان ابتدای کار، مسائل حقوقی و معیشتی، جزو ارجح ترین اولویت های ذهنی یک دانشجومعلم میشود و این نگاه اقتصادی صرف تا سال های سال با یک معلم همراه خواهد بود و اجازه کنشگری های مطلوب را در سایر زمینه های حیاتی این عرصه از او سلب خواهد کرد.

لذا با عنایت به رهنمون های مقام معظم رهبری و انتظارات جامعه اسلامی از مهم ترین عنصر تعلیم و تربیت، از مسئولین ذی ربط انتظار میرود نام پر آوازه معلمی را با تثبیت دل مشغولی های معیشتی لکه دار نکنند و به دنبال راهی باشند برای تبیین مقام و منزلت افسران آینده ساز این مرز و بوم.

منابع:

<https://iuea.ir/files/site1/pages/document/file13950204/sandoughhayebazneshastegidariran13950211.pdf>

تنظیم کنندگان:

شقایق احمدزاده، زهرا بیابانی، فاطمه زهرا موسوی، فاطمه لشگری، سما آدینه لو، ملیکا اخوان

با تقدیر و تشکر ویژه از رهنمون های ارزشمند استاد گرانقدر، جناب آقای دکتر حجت الله بنیادی؛ عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان و پژوهشگر عرصه تعلیم و تربیت